

Person og profession

'Jeg forsøger ikke at tage arbejdet med hjem'. Sådan lyder det ofte når talen falder på de svære situationer, som sygeplejersken uvilkårligt befinder sig i fra tid til anden. Men hvad er det mere præcist vi bør tilstræbe at efterlade på arbejdspladsen, og kan der omvendt siges at være noget i arbejdslivet, som aldrig bør efterlades men derimod efterleves, som en del af det personlige liv? Nogle vanskelige spørgsmål, som dog alligevel kan finde sine svar i praksis.

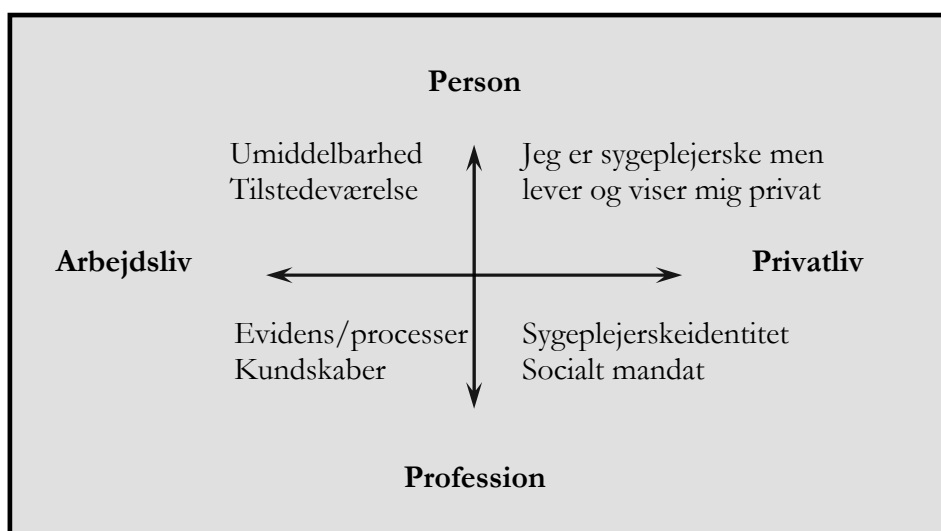
For nylig var jeg på besøg på Sct. Maria Hospice Center i Vejle i forbindelse med mit ph.d.-projekt vedrørende etik i sygeplejen. Her vil man som syg eller pårørende møde nogle særdeles professionelle og personligt engagerede sygeplejersker. Sygeplejersker, der fortæller om en indholdsmættet hverdag, hvor det er nødvendigt at adskille arbejdsliv og privatliv. Samtidig synes det helt givet, at person og profession *ikke* kan adskilles. Hospicechef Kirsten Kopp lægger således vægt på det forhold, at sygeplejersken er personligt tilstedeværende i relation til patienten. Men spørgsmålet er nu, hvordan man som sygeplejerske på den ene side kan adskille *privatliv* og *arbejdsliv* samtidig med at man på den anden side forener *person* og *profession*.

Adskillelsen mellem *privatliv* og *arbejdsliv* er ofte en stor udfordring for den nyuddannede sygeplejerske. Man kommer tæt på forskellige menneskeskæbner, hvilket former en række oplevelser, som får stor plads i ens bevidsthed. Med tiden vil de fleste sygeplejersker imidlertid blive stadig bedre til at tage kitlen af og på i mere end en forstand. Jeg har således mødt adskillige sygeplejersker fra klinisk praksis, som netop omtaler tøjet, som en metafor for måden, hvormed man træder ind og ud af arbejdslivets mange svære psykiske oplevelser. 'Der sker noget når jeg står og klæder om' siger den ene 'Det er næsten som at vaske hænder' siger en anden. Mange sygeplejersker oplever det som en måde at skifte optik på når man går til og fra arbejde. Adskillelsen mellem arbejdsliv og privatliv synes derfor at være en nødvendig præmis, såfremt man som sygeplejerske skal kunne fungere professionelt.

Det interessante er nu, at når det gælder forholdet mellem *person* og *profession* synes det modsatte at være tilfældet. Her er det et ideal, at kunne forene eller integrere person og profession, som det blev eksemplificeret via Sct. Maria Hospice Center. Ordet person er

græsk (*persona*) og betyder maske. Den maske som jeg ikke kan tage af, men som viser mit sande ansigt i mødet med andre mennesker. Som person er jeg derfor utilsløret og handler med mine umiddelbare menneskelige tilskyndelser. Som professionel arbejder jeg derimod primært ud fra nogle tillærte færdigheder eller kundskaber. Personligt viser jeg den, jeg *er*, hvor jeg som professionel viser det, jeg *kan*. Som sygeplejerske gælder det imidlertid om at forene person og profession, hvilket er en faglig udfordring. Jeg er faglig, fordi jeg er lig mit fag. Jeg er ikke blot Mette, Pia eller Lars, men *er* tilmed sygeplejerske.

Det store spørgsmål er nu, hvordan adskillelsen mellem arbejdsliv og privatliv mere konkret kan ses i forhold til foreningen mellem person og profession. Her vil det være frugtbart at tage udgangspunkt i nedenstående figur (1).

Figur 1: Forholdet mellem arbejdsliv/privatliv og person/profession

Som antydnet vil man som person vise sit umiddelbare væsen i arbejdslivet. Sygeplejersken er tilstedeværende som person i relation til patienten uden dog at udlevere sit privatliv. Som person vil man selvsagt også leve privat. I privatlivet vil man imidlertid ikke kunne løsrive sig selv fra sygeplejeidentiteten. Er man først sygeplejerske, vil man i reglen være det for livet. Det betyder ikke, at man nødvendigvis tager arbejdets svære oplevelser med hjem, men at man forstår sig selv som sygeplejerske ligesom man kan identificeres som mor, håndboldspiller eller dansker.

Som professionel vil man i arbejdslivet virke gennem sit fag. Man er derfor tro mod fagets udfordringer, og udøver de mange omsorgsopgaver på baggrund af tillærte færdigheder og erfaringsbaserede kundskaber. Man viser også sin profession i privatlivet. Jeg har ikke kun et arbejde, men er mit arbejde gennem identifikation med arbejdet. Samtidig vil man i stort omfang få tildelt et socialt mandat i rollen som sygeplejerske. Fra en sygeplejerske vil man med andre ord forvente nogle professionelle færdigheder og personlige karakteregenskaber.

Derfor kan det være en tilstræbt nødvendighed at forlade mange af de svære oplevelser, som erfares i klinisk praksis, hvilket er et forsøg på at adskille arbejdsliv og privatliv. Samtidig er det vigtigt, at sygeplejersken ikke undertrykker sin personlighed på arbejdet. Det er netop gennem den personlige tilstedeværelse, den menneskelige relation kan sætte rod og få værdi. Det er gennem det personlige engagement, sygeplejersken bliver nærværende. Personen skal med andre ord bære den professionelle opgave så det bliver personligheden der bærer fagligheden. Denne balancekunst er en svær og ydmyg kunst, som har stor værdi for både sygeplejerske og patient.